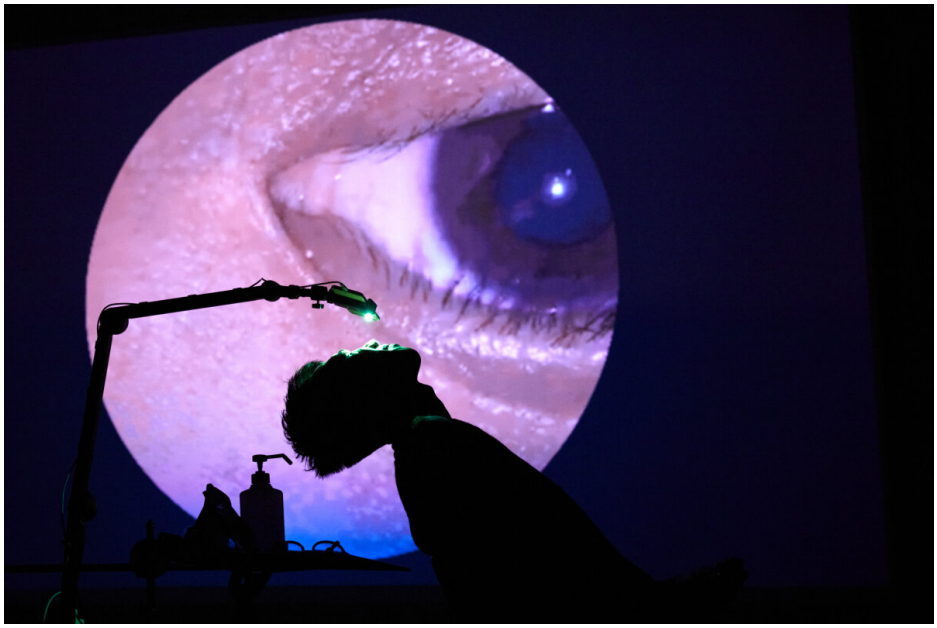

Retina Maneuver

PING-HSIANG WANG / TATWERK | PERFORMATIVE FORSCHUNG

Netvlies in brand

Wouter Hillaert
Gezien op 25 februari 2025
OC Nova, Antwerpen

Sterke kunst heeft eigenlijk maar één thema: het kijken zelf. De jonge Duits-Taiwanese performer Ping-Hsiang Wang vat dat zelfs heel letterlijk op. In zijn debuut ‘Retina Maneuver’ speelt hij niet alleen met vervormende oogdruppels, maar ook met onze blik in de zaal. Het resultaat is het zoveelste persoonlijke verhaal op het podium, maar dan met meer dan één weerhaakje. Ook het leven heeft eigenlijk maar één thema: (zelf)vermomming.

17 MAART 2025

Dat Ping-Hsiang Wang pas eind februari in België optrad, terwijl hij al ruim tien jaar in Berlijn woont, is het resultaat van de internationale connecties van Mestizo Arts Platform. De Antwerpse organisatie voor talentontwikkeling biedt selfmade makers elk jaar een podium tijdens haar festival WIPCOOP. Zo kunnen ze hun *work-in-progress* tonen aan programmatoren, dramaturgen en andere gevestigde spelers in het veld. Zo gebeurde het tijdens WIPCOOP 2023 ook met Wang. Hij is verbonden aan de Berlijnse productieplek TATWERK |Performative Forschung. Hij studeerde ooit iets met kunsten in Taiwan, maar deed daar lang weinig mee. Na vele jaren is ‘Retina Manoever’ nu zijn eerste eigen creatie.

Dat Wangs eerste worp in 2023 zowel KVS en Kaaitheater als ontmoetingscentrum Nova op het Antwerpse Kiel overtuigde om nu zijn finale voorstelling te programmeren, zegt veel over de gelaagdheid van zijn solo. ‘Retina Manoever’ kruist slimme performance met een heel toegankelijk verhaal waar bij uitstek mensen uit de diaspora zich in kunnen herkennen. Minstens zo veelzeggend is de doodse stilte die na vijftig minuten in het zaaltje van Nova blijft hangen, voor het applaus losbarst. Tussen het publiek vallen meerdere betraande blikken op.

Hoe speelt Ping-Hsiang Wang dat klaar? Van bij aanvang blijkt hij het soort performer, of zelfs het soort persoonlijkheid, die onmiddellijk ontwapent. Met een brede *smile* en grote intensiteit komt hij aan een micro Alicia Keys’ bekende pophit ‘Girl on Fire’ mee schallen. Als speler investeert hij zichzelf ten volle,

zoveel is duidelijk. Zelfs zijn nogal goedkoop gebruik van popcultuur lijkt totaal oprecht. Sinds hij deze song hoorde, zo legt hij uit, raakte hij er helemaal aan verslingerd. Het lied maakt iets in hem los over krachtig jezelf zijn, precies zoals ook Keys er een transformatie in haar leven mee wou afroepen. Hoe zit dat bij ons? Waar waren wij op 4 september 2012, toen 'Girl on Fire' uitkwam? Herinneren wij ons nog de geur van die dag, of met wie we toen omgingen? Het zijn rare vragen die Wang ons stelt. Bijna op kousenvoeten agendeert hij de vergankelijkheid van de tijd, de vergetelheid van het leven, de grijzigheid van de geschiedenis. Waar was hij eigenlijk zelf op 4 september 2012?

Wang reconstrueert zijn leven van zijn beste kant, tegen de achtergrond van mondiale omwentelingen.

Wanneer Wang plaatsneemt achter een tafel met allerlei elektronica, vóór een groot projectiescherm, krijgen we de typische aanblik van een *lecture performance*. Samen duiken we via zijn laptop en zijn goed gedocumenteerde Apple Calendar mee in zijn persoonlijke verleden. Vooral één dag per jaar krijgt speciale aandacht: de 4e september, toevallig of niet ook de verjaardag van zijn partner Travis. We horen hoe ze elkaar leerden kennen in 2015 en krijgen vakantiekiekjes te zien van hun tripjes naar het Griekse (gay)eiland Mykene en naar Hongkong, inclusief beelden van het anti-Chinese studentenverzet aldaar in 2019. De anekdotiek in Wangs vertelling is opvallend. Ze gaat van een roze zwembroek die hij online kocht als verjaardagscadeau, tot een lachende groepsfoto met andere artiesten in een Hongkongse bar. We krijgen zelfs de *playlist* te zien voor hun geïmproviseerde trouw in 2016.

Zo manifesteert 'Retina Manoever' zich als een autobiografische *feelgood* documentaire, een zoetige love story, als liefdevolle *eye candy*. Wang reconstrueert zijn leven van zijn beste kant, tegen de achtergrond van mondiale omwentelingen. Zelfs corona, die hem tijdelijk van zijn partner scheidt, krijgt iets romantisch. Elk aan hun kant van de wereld laafden ze zich toen samen aan de Disney-film 'Mulan', niet toevallig ook gereleaset op 4 september (2020). Prompt komen we op het scherm terecht in de centrale gevechtsscène van de Chinese Mulan vermomd als mannelijke krijger – alsof we ineens in de cinema zitten. Waar kijken we eigenlijk naar? Dankzij Wangs genereuze vertelstijl blijft de compositie van 'Retina Manoever' sowieso onderhoudend, maar ze voelt wel behoorlijk willekeurig.

Alles slaat om als onze verteller plots ten tweede male ostentatief oogdruppels inbrengt voor een camera die sterk inzoomt. Die extreme close-up van zijn netvlies (de 'retina' uit de titel van de voorstelling) bespeelt je buik bijna net zo indringend als de openingsscène van 'Un Chien Andalou' (1929), de kortfilm van Luis Buñuel die opent met een oogbol die opengesneden wordt met een scalpel. Rond Wangs onnatuurlijk vervormde pupillen zie je iets vertrekken alsof er zich een wormpje traag door een grijzig landschap werkt. Hij laat zijn netvlies moedwillig infecteren, zo lijkt het wel. Ineens zal ook zijn glimlach verstarren en komt er ook een veel gevoeligere, zelfs gekwetste toon over de voorstelling. Zelf duidt hij de druppels als 'tropicamide', een medicijn dat hem minder scherp doet zien en zo minder heftige emoties opwekt bij beelden van geweld en oorlog.

Op slag verandert dat ook ons zicht op deze performance, zeker als Wang daarna dan toch prijsgeeft waar dit hele levensverhaal eigenlijk om draait: zijn pijnlijke herinnering aan zijn verplichte legerdienst in 2012 in Taiwan. Ook daarvan

krijgen we beelden te zien: mannen die ritueel klaargestoomd worden om Chinezen dood te steken, met op hun geweer een steektuig als in ‘Mulan’. Uit Wangs ingekeerde blik kunnen we afleiden dat hem dat nog altijd diep raakt: op 4 september 2012, toen ‘Girl on Fire’ uitkwam, was hij een rekruut in dienst van een gevaarlijke nationale fantasie. Na die ervaring zou hij Taiwan voorgoed de rug toekeren en naar Duitsland verhuizen, maar nog altijd kan hij opgeroepen worden om te gaan vechten tegen de Chinezen. Daar is hij als de dood voor. ‘Retina Manoever’ lijkt zijn artistieke therapie om zijn militaire ervaringen en zijn doodsangst opnieuw in de ogen kijken, in het brandpunt van zijn zelfbeeld. Het zet niet alleen zijn netvlies, maar ook zijn hele zijn in lichterlaaie.

Als ‘autofobio’ een genre zou zijn, is ‘Retina Maneuver’ een schoolvoorbeeld.

Ook zelf hebben we tot dan dus de hele tijd zitten kijken naar een vermommingsstrategie, naar een mooi plaatje om een schrijnend trauma rond mannelijkheid en militaire doodsdrift te omzwachtelen. Vanzelf ontpopt deze *lecture performance* zich tot een metareflectie over alle ‘traumatheater’ dat we vandaag zien. Niet publieke onthulling is hier de drijvende intentie, wel het soort schijnmanoeuvres waarmee je jezelf en anderen de verkeerde kant kan doen uitkijken. Als Wang al ergens zicht op geeft, is het zijn eigen maskering.

Pas als hij dat masker in een prangend slot finaal afgooit, klikken alle losse puzzelstukjes toch in elkaar. Het assertieve vuur van Alicia Keys keert terug in *found footage* van brandende gebouwen (door oorlog?), terwijl Wang het militaire ritueel uit zijn legerdienst live overdoet met een paraplu. De verbetenheid en de spierspanning waarmee dat gebeurt, maken niet alleen zijn eigen angst voor opgelegde strijd bijzonder tastbaar. Ook in de zaal slaat zijn fysieke overgave direct in, als een inzicht over oorlog dat zoveel meer vertelt dan een hele stroom nieuwsbeelden uit Koersk of Gaza. Zijn toewijding is dodelijk.

Als ‘autofobio’ een genre zou zijn, is ‘Retina Maneuver’ een schoolvoorbeeld. Het theater dient hier bijna ritualistisch om een persoonlijke catharsis uit te zweten voor het oog van de gemeenschap, als een waarschuwing voor iedereen. Zoals Mulan zichzelf vindt voorbij haar vermomming, lijkt ook Ping-Hsiang Wang dat te doen. Zo gaan alle referenties in deze solo uiteindelijk over worden wie je bent, vinden wie je moet zijn, staan voor jezelf in een wereld die van identiteitsverschillen graag een businessmodel of een potentiële oorlogsverklaring maakt. Ping kijkt ‘Retina Maneuver’ naar zichzelf in de spiegel én morrelt zo ook aan onze blik. Ik zou dat bijna de kortste definitie van spannende kunst durven noemen. Ik hoop dus van harte dat meer mensen in ons theatergebied deze solo nog mogen zien.